

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

**Тимчасовій слідчій комісії Верховної
Ради України з питань
розслідування фактів можливих
порушень законодавства суб'єктами
зовнішньоекономічної діяльності,
пов'язаних з неповерненням
валютної виручки в Україну**

ВИСНОВОК

**на проект Постанови Верховної Ради України «Про попередній звіт
Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань
розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами
зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з неповерненням валютної
виручки в Україну», внесений народними депутатами України
Заблоцьким М. Б. та іншими (всього 12 підписів) (реєстр. № 14024 від
09.09.2025)**

Комітет на засіданні 15 вересня 2025 року (протокол № 241), згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О. від 11 вересня 2025 року (електронна картка документа (1991913), розглянув проект Постанови Верховної Ради України «Про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з неповерненням валютної виручки в Україну», внесений народними депутатами України Заблоцьким М. Б. та іншими (всього 12 підписів) (реєстр. № 14024 від 09.09.2025), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам.

Комітет зазначив, що відповідно до положень частин другої та четвертої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», тимчасова слідча комісія у визначений Верховною Радою України термін, але не пізніш як через шість місяців з дня її утворення, подає Верховній Раді України письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені нею пропозиції щодо проектів актів Верховної Ради України, висновки, пропозиції та інші матеріали, які надаються народним депутатам

України для ознайомлення. Термін звіту тимчасової слідчої комісії визначається Верховною Радою України у постанові про утворення відповідної комісії.

Верховна Рада України заслуховує звіт про діяльність тимчасової слідчої комісії в будь-який час не пізніше встановленого терміну для її діяльності або на вимогу тимчасової слідчої комісії раніше цього терміну, але не більше двох разів за весь термін її діяльності (частина сьома статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Вимоги до висновків щодо роботи тимчасової слідчої комісії, особливості надання тимчасовою слідчою комісією звіту щодо її роботи визначені положеннями статей 21, 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статей 87, 88 Регламенту Верховної Ради України.

Так, результати розслідування тимчасова слідча комісія викладає в звіті, який повинен містити висновки і пропозиції про факти й обставини, які стали підставами для проведення розслідування; відомості чи обставини, встановлені тимчасовою слідчою комісією, і докази, якими це підтверджується; відомості чи обставини, що не підтвердилися; факти й обставини, які не були перевірені, із зазначенням причин, з яких перевірка не здійснювалася (частина перша статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина перша статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Тимчасова слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить голосування. Результати голосування із зазначенням кількості голосів, поданих «за», «проти», «утримався», наводяться у висновку тимчасової слідчої комісії. Висновок вважається ухваленим, якщо за нього проголосувало більше половини членів тимчасової слідчої комісії від її складу, затвердженого Верховною Радою України. Усі висновки тимчасової слідчої комісії оформляються письмово і підписуються головою та секретарем тимчасової слідчої комісії (частина друга статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України»).

У пропозиціях тимчасової слідчої комісії зазначається, яким чином мають бути використані висновки тимчасової слідчої комісії у разі прийняття Верховною Радою України рішення щодо них. Пропозиції тимчасової слідчої комісії викладаються у проекті постанови чи іншого акта Верховної Ради України і вносяться на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами тимчасової слідчої комісії (частина третя статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина друга статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

У статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статті 88 Регламенту Верховної Ради України встановлені вимоги до розгляду Верховною Радою України звіту тимчасової слідчої комісії.

За результатами розгляду висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України може прийняти рішення, зокрема, взяти їх до

відома; припинити повноваження тимчасової слідчої комісії, а в разі необхідності вирішити питання щодо, зокрема, направлення матеріалів тимчасової слідчої комісії до Офісу Генерального прокурора для їх вивчення та відповідного реагування; направити висновки тимчасової слідчої комісії для реагування згідно із законом відповідному органу державної влади, іншому державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі; опублікувати висновки тимчасової слідчої комісії у газеті «Голос України» з додержанням вимог закону щодо захисту інформації з обмеженим доступом, у тому числі таємної чи іншої охоронюваної законом інформації.

Комітет зазначив, що 12 березня 2025 року Верховною Радою України було утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з неповерненням валютної виручки в Україну (Постанова Верховної Ради України № 4302-IX) (далі – Тимчасова слідча комісія), та визначено, що строк діяльності Тимчасової слідчої комісії становить один рік з дня її утворення, а також, що звіт про виконану роботу комісії має бути заслуханий не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення, тобто до 12 вересня 2025 року.

Так, 09 вересня 2025 року, за три дні до закінчення шестимісячного строку, народними депутатами України – членами Тимчасової слідчої комісії Заблоцьким М. Б. та іншими (всього 12 підписів) було внесено на розгляд Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України про «попередній» звіт Тимчасової слідчої комісії (реєстр. № 14024), а також, власне, «попередній» звіт Тимчасової слідчої комісії (далі – Звіт), у додатку до проекту Постанови.

З огляду на це Комітет зауважив, що Тимчасовою слідчою комісією не враховано позицію Комітету, висловлену ним у Роз'ясненні щодо застосування окремих положень Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» (статей 3, 4, 22, 23) та Регламенту Верховної Ради України (статей 85, 86, 87, 88) щодо визначення строку повноважень тимчасових слідчих комісій і тимчасових спеціальних комісій Верховної Ради України від 27 червня 2023 року (протокол № 156), в якому Комітет наголошував на тому, що термін подання звіту тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу Верховній Раді України охоплюється строком, протягом якого Верховною Радою України має бути заслухано цей звіт. У свою чергу це вимагає від тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії під час подання звіту про виконану роботу врахування календарного плану роботи сесії Верховної Ради України, а також особливостей організації роботи Верховної Ради України в умовах дії воєнного стану, з метою забезпечення розгляду Верховною Радою України звіту про виконану роботу в строк, визначений у постанові Верховної Ради України про утворення відповідної комісії.

1. Щодо змісту проекту Постанови (реєстр. № 14024) Комітет зазначив

таке.

1.1. Ініціаторами внесення проекту Постанови використано термін «попередній звіт», проте ані Законом України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», ані Регламентом Верховної Ради України таке визначення не передбачено.

З огляду на це Комітет зауважив, що у назві та тексті проекту Постанови слово «попередній» варто виключити.

1.2. Відповідно до положень частини шостої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» після обговорення на пленарному засіданні Верховної Ради України результатів роботи слідчої комісії, спеціальної комісії Верховна Рада України приймає рішення щодо завершення роботи відповідної комісії або доручає їй продовжити роботу і визначає для цього термін наступного звіту.

Беручи до уваги це, Комітет зазначив, що проект Постанови потребує редакційного доопрацювання, а саме:

пункт 2 після слів «Постанови Верховної Ради України» варто доповнити словами та знаками «"Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з неповерненням валютної виручки в Україну"»;

у пункті 3 варто виключити слова «за повний строк її діяльності».

2. Щодо змісту Звіту Комітет зазначив, що до тексту Звіту є актуальними зауваження, викладені у підпунктах 1.1. та 1.2. цього висновку щодо використання терміну «попередній звіт» Тимчасової слідчої комісії та редакційних уточнень.

2.1. Комітет звернув увагу на те, що у розділі «Висновки» Звіту (стор. 9) зазначено таке:

«Комісія рекомендує посилити законодавчі та удосконалити практичні правові механізми контролю за поверненням валютної виручки, зокрема шляхом запровадження чітких критеріїв для суб'єктів експорту та застосування суворих санкцій за порушення тощо».

З огляду на це Комітет зазначив, що те, яким чином мають бути використані висновки тимчасової слідчої комісії, в разі прийняття Верховною Радою України рішення щодо них, зазначається у пропозиціях тимчасової слідчої комісії. Пропозиції тимчасової слідчої комісії викладаються у проекті постанови чи іншого акта Верховної Ради України і вносяться на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами тимчасової слідчої комісії (частина третя статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові

спеціальні комісії Верховної Ради України», частина друга статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Своєю чергою, при розгляді висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України в разі необхідності вирішує питання щодо направлення висновків тимчасової слідчої комісії для реагування відповідному державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі згідно із законом (пункт 3 частини третьої статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», пункт 3 частини четвертої статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Враховуючи наведене Комітет зауважив, що ані в пропозиціях Тимчасової слідчої комісії, викладених у відповідному розділі Звіту (стор. 9), ані в проекті Постанови (реєстр. № 14024) не зазначено, яким чином мають бути використані висновки Тимчасової слідчої комісії, а відтак не визначено суб'єкта, який має здійснити заходи, спрямовані на «посилення законодавчих та удосконалення практичних правових механізмів контролю за поверненням валютної виручки».

2.2. Крім цього, у розділі «Висновки» Звіту (стор. 9) зазначено також, що:

«Комісія продовжить здійснювати документування виявлених порушень, готувати системні пропозиції щодо удосконалення правових механізмів регулювання відповідних суспільних відносин, а також здійснювати парламентський контроль за діяльністю відповідних суб'єктів господарювання та органів виконавчої влади».

З огляду на це, Комітет звернув увагу на положення частини шостої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», якими передбачено, що рішення щодо продовження або завершення роботи тимчасової слідчої комісії приймає Верховна Рада України після обговорення на пленарному засіданні результатів роботи відповідної комісії.

Враховуючи наведене, Комітет зазначив про передчасність формулювань, використаних авторами тексту Звіту.

Окремо Комітет привернув увагу до того, що згідно з положеннями частини п'ятої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», питання про заслуховування звіту, висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії позачергово без голосування включається до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України наступного дня пленарних засідань після дня подання звіту, висновків і пропозицій та розглядається першим на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Враховуючи наведене, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про попередній звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності,

пов'язаних з неповерненням валютної виручки в Україну», внесений народними депутатами України Заблоцьким М. Б. та іншими (всього 12 підписів) (реєстр. № 14024 від 09.09.2025), і прийняв рішення направити його Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України з питань розслідування фактів можливих порушень законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, пов'язаних з неповерненням валютної виручки в Україну.

Голова Комітету

С. В. КАЛЬЧЕНКО

